

Kiemelkedő kutatónőink és a jövő reménységei

Március 10-én került sor a Nők a Tudományban Egyesület által alapított Kiválósági Díj átadására. A 2013-ban létrehozott kitüntetés olyan magyar női tudósok munkáját ismeri el, akik az anyagtudomány, a biotechnológia, az informatika és az űrkutatás területén alkottak maradandót. A eseménynek a Magyar Tudományos Akadémia adott otthont. Prof. Dr. Hargittai Magdolna Széchenyi-díjas kémikus, kutatóprofesszor, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja a világ legismertebb, Nobel-díjas női tudósairól tartott előadást, s nyitotta meg a rendezvényt. Ezután adták át a rangos elismerést négy hazai büszkeségünknek.

A 2015-ös év díjazottja anyagtechnológia kategóriában Dr. Jedlovszky-Hajdú Angéla, a Semmelweis Egyetem Biofizikai és Sugárbiológiai Intézet Nanokémiai Kutatócsoportjának tudományos munkatársa. Az elmúlt négy évben elektromos szálhúzással előállított biokompatibilis (szervezetbarát) és biodegradábilis (szervezetben lebomló) háromdimenziós mesterséges polimer térháló kialakításával foglalkozik, melyek alkalmasak lehetnek szövetregeneráció vagy szövetpótlás céljára. *„Kisgyermekes anyaként a kutatásba történő visszatérés egy igen intenzív érzelmi és szakmai hullámvasutat jelent. A Nők a Tudományban Kiválósági Díj egy pozitív visszajelzés arra, hogy folytassam a kutatást, hogy jó helyen vagyok, és hogy továbbra is érdemes ezen a területen kamatoztatni a tudásomat.”* – mondta el köszönőbeszédében.

A biotechnológia kategória kitüntetettje Dr. Kapuy Orsolya, a Semmelweis Egyetem Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Patobiokémiai Intézet egyetemi adjunktusa. Kutatásai fókuszpontjában a sejtszintű élet-halál döntési folyamatot irányító hálózat dinamikai viselkedésének a megértése áll. Ezek a folyamatok szoros kapcsolatban állnak a sejtek öregedésével és az ahhoz köthető betegségekkel (úgy mint a daganatos elváltozások, vagy az Alzheimer-kór és a Parkinson-kór), így ezek a kutatások a későbbiekben fontos gyógyászati lehetőséget hordozhatnak magukban. Kérdésemre, milyen állomásokon vezetett az útja mai pályájáig, azt válaszolta: *„a szüleim is kutatók voltak, így, bár sokat gondolkodtam azon, mi szeretnék lenni, a szívem mélyén mindig tudtam, hogy egy nap belőlem is kutató lesz. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen biomérnöknek tanultam, majd bekerültem egy olyan laborba, amely kiváló közeget adott a fejlődéshez, illetve a segítségével kijutottam külföldre is. Ott egy még motiválóbb környezetben dolgozhattam, így azt mondhatom, hogy könnyű dolgom volt, hiszen a körülöttem lévők mindig meggyőztek arról, ez az én utam, valamint soha nem tettek különbséget női és férfikutatók között. Emellett a külföldi tanulmányutakat mindenkinek szívből ajánlom, egy másfajta tudományos módszer és mentalitás elsajátítása hatalmasat lendíthet egy kutató itthoni karrierjén is. Az én pályám során mérföldkő volt az a néhány év, melyet egy másik országban töltöttem, és minden szempontból közelebb vitt a nagy álomhoz, egy önálló kutatócsoport létrehozásához.”*

Az információs technológiában Dr. Nagy Szilvia, a Széchenyi István Egyetem Távközlési Tanszékének egyetemi docense nyerte el az elismerést. Szűkebb szakterülete a waveletek - hullámocskák – amelyek tartalmazzák a rendszerek finomabb és durvább felbontású részleteit; csak ott lesz finom a felbontás, ahol ezt a modellezni kívánt dolog igényli, ami nagyban le tudja csökkenteni a számolási, tárolási szükségleteket amellet, hogy a pontosságot nem rontja, emellett a felbontás szisztematikusan finomítható, ha mégis nagyobb precízió szükséges. A tudósnőt a tehetséggondozási tevékenységéről és a kutatói kitarásról kérdeztem. *„A tehetséges fiatalok felkutatása és fejlesztése az életem egy nemrég lezárult szakaszában az egyik legalapvetőbb dolog volt, én voltam a Széchenyi István Egyetemen a TDK-vezető, később dékánhelyettesként az én feladatomból volt a tehetséggondozás kari szinten. Most csak a diplomázó és a doctorandus hallgatóim munkáját segítem, de gyakran visszatérek a Tudományos Diákkörbe is, hiszen a lelkes diákok rám is ösztönzőleg hatnak. Ez a sikeres*

pályázatom is megerősít abban a hitben, hogy érdemes folytatnom a tanítást és a kutatást, valamint motiváló erő lehet a feltörekvő nemzedékek számára is. Személyes receptem a kitartás megőrzésére nincs, azt gondolom, hogy el kell felejteni a kevésbé sikeres próbálkozásokat, s csupán a tanulságot és a következtetéseket levonni belőlük, hogy merre haladjunk tovább a jövőben. Én is ezen az úton járok, melynek a Kiválósági Díj egy nagyon fontos elismerése, de még boldogabb lennék, ha a nőket nem kellene külön díjaznunk, hanem a férfiakkal egyenrangú partnerként indulhatnának a tudományos megmérettetéseken.”

Úrkutató kategóriában Korsós Marianna Brigitta csillagászt tüntették ki, aki jelenleg PhD hallgató és a Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Konkoly Thege Miklós Csillagászati Intézet Debreceni Napfizikai Observatóriumának tudományos segédmunkatársa. Egy új, nagyenergiájú napkitöréseket (azaz flereket és nap koronaanyag kidobódást) biztonsággal előrejelző módszer kidolgozásán és fejlesztésén dolgozik. *„Hogyan tudná meghatározni, mi is a tehetség, illetve mitől lesz sikeres egy tehetséggondozási folyamat?”* – kérdeztem a csillagásznőt. *„Azoknak a diákoknak, akik valóban tudnak, akarnak és érdeklődnek, megfelelő tanulási környezetet kellene teremteni, még egy válságban lévő oktatási rendszerben is. Ehhez elengedhetetlen, hogy a tanáraik fogékonyak legyenek a tehetségük felismerésére, minden kérdésre, amelyet ezek a gyermekek feltesznek, odaadással válaszoljanak. Bátorítás, valamint külön szakkörök, táborok szervezése a legmotiválóbb módja a tehetséggondozásnak. A tanároknak sem könnyű, de lehetőségük van felkeresni kutatóintézeteket, melyek segítenek felkarolni az ifjú reménységeket. Azt hiszem, egy ilyen összefogó hálózatként működhetne a leghatékonyabban a diákok tudományos pályára való felkészítése. S hogy mi is tulajdonképpen a tehetség? Nehezen definiálható fogalom. A sok olvasás, versenyzés egyrészt megmutatja, mi az, amiben fáradhatatlanul eredményes egy tanuló, s emellett külső szakemberek is észrevehetik a kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatalokat. A tehetség kibontakoztatásához türelemre és kitartásra van szükség, nem utolsósorban pedig önbizalomra, melyet a tanárok és a példaképek erősíthetik a gyerekekben. A kutatási folyamatnak sajnos rengeteg fázisa van, amikor zsákutcába kerülünk, de ezeket a kudarcokat is mind eredményként fogjuk fel, hiszen jelzik, hogy nem az addigi irányba kell menni. Ha teljesen el vagyunk veszve, a konferenciák kitűnő alkalmat nyújtanak arra, hogy bemutassuk a problémáinkat és a sikereinket egyaránt. A tapasztalt kollégák biztatást és tanácsot adnak, hogy milyen irányból közelítsük meg a dolgokat, ez pedig engem minden esetben átlendít a kutatási mélypontokon. Ez hatványozottan igaz a nemek közötti megkülönböztetés leküzdésére is, a fiatalok összefogásával és persze kitartásával elérhetjük, hogy a nőket és a férfiakat is egyformán támogassa a tudományos szakma.”*

A Nők a Tudományban Egyesület tagjainak célja egy olyan közösség kialakítása, mely egyformán értékeli mindkét nem tudását és tehetségét a társadalmi és technológiai fejlődés útján. Emellett támogatja mindazokat a kezdeményezéseket, melyek a nők és férfiak közti esélyegyenlőség realizálását tüzték ki célul a tudomány és az oktatás területén. Kiemelt szféra tehát a kutatás, fejlesztés és innováció (KFI) szektorban alulreprézantált nők tudományos pályájának támogatása.

A NaTE Nagyköveti Hálózatának tagjai olyan középiskolás és egyetemista lányok, akik a technológia iránti érdeklődésükön túl lelkesen népszerűsítik a tudományos pályák adta lehetőségeket kortársaik, elsősorban a pályaválasztás előtt álló lányok körében. A diáknagyköveti rendszer egyre több fiatal ér el, és inspirál a mérnöki szakok felé. A program résztvevőinek emellett esélyük van tanulni, fejlődni is a számukra szervezett támogató rendezvények révén- A Nyári Mérnök Tábor cég- és gyárlátogatásai, a csapatépítéssel egybekötött havi rendszerességgel tartott tréningek, s nem utolsósorban a minden év tavaszán megrendezett Lányok napja mind ilyen kiváló alkalmak az ismeret- és tapasztalatszerzésre.

A diáknagykövetek körében eltöltött másfél év számtalan ajtót megnyitott előttem, inspiráló és eltökélt fiatalok lányokat ismerhettem meg, akik nagy tervekkel és álmokkal tekintenek a jövőjük felé. A Nők a Tudományban Egyesület olyan körülményeket és lehetőségeket teremt számunkra, melyekből profitálhatunk, s nem utolsósorban melyeket továbbadhatunk az újabb tehetséges és érdeklődő nemzedékeknek. Hálózatunk egyesíti az ország ifjú talentumait, hogy együtt minden álmunkat megvalósíthassuk a tudomány, a technológia és a nemek közötti egyenlőség területén.

Tamus Elvira Viktória

2016. március 14.